

Številka: 00104-371/2019/5

Datum: 12. 12. 2019

Odgovor na poslansko vprašanje dr. Franca Trčka v zvezi z nedovoljenimi in neupravičenimi vpogledi v zdravstvene podatke državljanek in državljanov Slovenije

Poslanec dr. Franc Trček je na Vlado Republike Slovenije naslovil pisno poslansko vprašanje št. 020-07/19-1694/1 z dne 30. 10. 2019 glede nedovoljenih in neupravičenih vpogledov v zdravstvene podatke državljanek in državljanov Slovenije. Poslanec uvodoma navaja, da smo v zadnjem času priča prepogostim nedovoljenim in neupravičenim vpogledom v zdravstvene podatke državljanek in državljanov na sekundarni in terciarni ravni našega zdravstvenega sistema. Zanima ga, katere preventivne in kurativne ukrepe bo vlada izvedla, da se tovrstni nedovoljeni vpogledi izkoreninijo. Poslanec tudi sprašuje, ali vlada razmišlja o estonskem pristopu, ko je državljan obveščen vsakič, ko nekdo vpogleda v njegov zdravstveni karton.

Vlada Republike Slovenije v nadaljevanju posreduje odgovor na zastavljena vprašanja. Zakon o pacientovih pravicah (Uradni list RS, št. 15/08 in 55/17; v nadaljnjem besedilu: ZPacP) v drugem odstavku 44. člena določa, da morajo zdravstveni delavci in zdravstveni sodelavci s pacientovimi zdravstvenimi in drugimi osebnimi podatki ravnati v skladu z načelom zaupnosti in predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov. Skladno s četrtem odstavkom 85. člena ZPacP nadzor nad določbo 44. člena ZPacP izvaja Informacijski pooblaščenec.

V skladu z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L št. 119 z dne 4. 5. 2016, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba), ki je začela veljati 25. 5. 2016, se osebni podatki lahko zbirajo le za določene, izrecne in zakonite namene ter se ne smejo nadalje obdelovati na način, ki ni združljiv s temi nameni. Osebni podatki se lahko obdelujejo le na način, ki zagotavlja ustrezno varnost osebnih podatkov, vključno z zaščito pred nedovoljeno ali nezakonito obdelavo ter pred nenamerno izgubo, uničenjem ali poškodbo z ustreznimi tehničnimi ali organizacijskimi ukrepi.

Uredba uvaja institut pooblaščenice osebe za varstvo podatkov (ang. Data Protection Officer ali DPO), ki naj bi izvajala svetovalne in nadzorne naloge na področju varstva osebnih podatkov. Pooblaščenica oseba deluje kot notranji revizor za varstvo osebnih podatkov, njene glavne naloge pa so spremljanje skladnosti z Uredbo, svetovanje upravljavcem in obdelovalcem o njihovih obveznostih, izobraževanje in ozaveščanje zaposlenih ter svetovanje glede izvedbe ocene učinka v zvezi z varstvom podatkov. Pooblaščenica oseba je kontaktna točka za nadzorni organ in tudi mora biti dostopna posameznikom, katerih osebne podatke obdelujete.¹

K imenovanju pooblaščenice osebe za varstvo podatkov so zavezani tudi institucije, ki izvajajo obsežno obdelavo zdravstvenih in drugih občutljivih podatkov, ki sodijo med t. i. posebne vrste podatkov, npr. bolnišnice in klinike, zdravstveni in socialno-varstveni zavodi, ponudniki zdravstvenih informacijskih sistemov in storitev.

¹ Vir: <https://www.ip-rs.si/zakonodaja/reforma-evropskega-zakonodajnega-okvira-za-varstvo-osebni-podatkov/kljucna-podrocja-uredbe/pooblastena-oseba-za-varstvo-podatkov/>

Glede na navedeno Vlada Republike Slovenije meni, da je za uspešno preventivno delovanje pomembno predvsem informiranje, seznanjanje in usposabljanje vseh udeleženi v procesu zdravljenja pacienta o varstvu osebnih podatkov. K temu lahko uspešno pripomorejo tudi strokovno pripravljena in poljudno razumljiva gradiva glede npr. dejstva, da pravica dostopa v bazo še ne pomeni pravice do vpogleda v podatke, ki je na voljo na spletni strani Informacijskega pooblaščenca², smernice za zavarovanje osebnih podatkov v informacijskih sistemih bolnišnic³, evropske smernice za zdravstvene delavce o zaupnosti in zasebnosti v zdravstvu⁴ ipd.

Seveda pa je na drugi strani nujno tudi odkrivanje in sankcioniranje oseb, ki zavestno ne upoštevajo oziroma ki kršijo predpise s področja varovanja osebnih podatkov (v zdravstvu ali drugje). Državni nadzorni organ za varstvo osebnih podatkov je Informacijski pooblaščenec, ki izvaja nadzor nad izvajanjem Zakona o varstvu osebnih podatkov in Uredbe, pri čemer je v pripravi tudi nov zakon s področja varstva osebnih podatkov, ki bo usklajen z Uredbo.

Na podlagi 46. člena ZPacP morajo izvajalci zdravstvene dejavnosti vsak ugotovljen ali sporočen primer nedovoljenega sporočanja ali druge nedovoljene obdelave osebnih podatkov o pacientu, ne glede na voljo pacienta, posebej raziskati in ugotoviti morebitno odgovornost zdravstvenih delavcev, zdravstvenih sodelavcev ali drugih oseb ter primer pisno dokumentirati. O tem morajo obvestiti pacienta, pristojnega zastopnika pacientovih pravic in Informacijskega pooblaščenca. Kršitev 46. člena ZPacP je opredeljena kot prekršek v 87. členu ZPacP. Obveznost obveščanja nacionalnega nadzornega organa izrecno določa tudi 33. člen Uredbe, ki določa, da v primeru kršitve varstva osebnih podatkov upravljavec brez nepotrebnega odlašanja, po možnosti pa najpozneje v 72 urah po seznanitvi s kršitvijo, o njej uradno obvesti pristojni nadzorni organ v skladu s 55. členom, razen če ni verjetno, da bi bile s kršitvijo varstva osebnih podatkov ogrožene pravice in svoboščine posameznikov. Kadar uradno obvestilo nadzornemu organu ni podano v 72 urah, se mu priloži navedba razlogov za zamudo.

V zvezi z drugim delom vprašanja, ali razmišljamo o obveščanju pacientov o dostopih do njihovih podatkov, Vlada Republike Slovenije pojasnjuje, da že dalj časa za vse elektronske zbirke v zdravstvu velja obveznost beleženja dostopov in hrambe zgodovine dostopov, kar v primeru razkritja omogoča učinkovito ugotavljanje, kdo je bil odgovoren za morebitno razkritje osebnega podatka. Posamezen pacient ima pravico tak izpis oziroma informacijo, kdo je dostopal do njegovih podatkov, kadarkoli zahtevati od upravljavca zbirke. V okviru portala zVEM (portala, na katerem pacient dostopa do svojih podatkov v zbirkah eZdravja, <https://zvem.ezdrav.si>) pacient že danes lahko vpogleda v sled dostopov do podatkov o njegovih predpisanih in izdanih zdravilih – torej vidi zapise tega, kdaj in od kje je bil izveden dostop do njegovih podatkov v zbirki eRecept. V naslednjih dveh letih pristojno ministrstvo načrtuje dopolnitev portala tudi z neposrednim dostopom pacientov do sledi o vpogledih v njegovo dokumentacijo v Centralnem registru podatkov o pacientih. V okviru te spremembe se bo preučila tudi možnost, da se pacient lahko na portalu naroči tudi na obveščanje o vpogledih.

² [https://www.ip-](https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/infografike/INFOGRAFIKA_Kako_prepreciti_neupravicene_vpogled_v_osebne_podatke.pdf)

[rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/infografike/INFOGRAFIKA_Kako_prepreciti_neupravicene_vpogled_v_osebne_podatke.pdf](https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/infografike/INFOGRAFIKA_Kako_prepreciti_neupravicene_vpogled_v_osebne_podatke.pdf)

³ https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/smernice/Smernice_za_zavarovanje_OP_v_IS_bolnisnic_15022008.pdf

⁴ https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/Evropske_smernice_za_zdravstvene.pdf